דסניא ליה. ליכס: והולך ממונ. כר"ע: **נעדי הזמה.** שהמרגלים הזיזו את הרשעונים ואמרו עמנו הייתם לרחמנא הימינהו כדכתיב ולרשו השופטים היטב והנה עד שקר (דברים יט) ומוקמינן ליה בעמנו הייתם במסכת מכות (דף ה.): **שלשה נביאה.** ואינהבא לבעלה: **סיפא תקני לו.** הא עד אחד מהימן בהמיה מי מהימן עד אחד לומר מתה תשתך ליבת אחותה: **גופא.** לא תידוק מיניה הא עד אחד מהימן דהיא גופה מיבעיא לשמועי' דלא מהימנת ואליבא דר"ע מיבעיא לך דסד"ג הואיל ואמר ר"ע יש ממזר מיבמה לשוק אחר ממזר ספק ממזר הוא וכ"ת לא דק הא מדקתני סיפא הראשון ממזר והאחרון אינו ממזר ש"מ דדוקא קתני אלא לאו חד וטעמא דאתו בי תרי אכחשוה הא לאו הכי מהימן לעולם תרי ותרי וכדאמר רב אחא בר מניומי [ו]בעדי הזמה הכא נמי בעדי הזמה א"ל רב מרדכי לרב אשי ואמרי ליה רב אחא לרב אשי ת"ש [ז]אין האשה נאמנת לומר מת יבמי שאנשא ולא מתה אחותי שאכנס לביתה היא ניהי דלא מהימנא הא עד אחד מהימן וליטעמיך אימא סיפא אין האיש נאמן לומר מת אחי שאייבם את אשתו ולא מתה אשתי שאשא את אחותה הוא ניהו דלא מהימן הא עד אחד מהימן בשלמא גבי אשה משום עיגונא אקילו בה רבנן אלא גבי איש מאי איכא למימר אלא כי איצטריך לר"ע איצטריך סד"א הואיל וא"ר עקיבא יש ממזר מחייבי לאוין אימא חיישא אקלקולא [ח] דזרעא ודייקא קמ"ל [ז]דאקלקולא דידה חיישא אקלקולא דזרעא לא חיישא) רבא אמר [י]עד אחד נאמן ביבמה מק"ו [ז]לאיסור כרת התרת לאיסור לאו לא כל שכן א"ל ההוא מרבנן לרבא היא עצמה תוכיח דלאיסור כרת התרת לאיסור לאו לא התרת ואלא איהי מ"ט לא מהימנא דכיון דזימנין דסניא ליה לא דייקא אחד נמי דכיון דזימנין דסניא ליה לא דייקא ומינסבא: זה מדרש דרש רבי אלעזר בן מתיא וכו': [כ]אמר רב יהודה אמר רב הוה ליה לר' אלעזר למדרש ביה מרגניתא ודרש ביה חספא מאי מרגניתא [ו]דתניא [ל]ואשה גרושה מאישה [ב]אפילו לא נתגרשה אלא מאישה פסולה לכהונה והיינו ריח הגט דפוסל בכהונה: **מתני'** [ג]מי שהלכה אשתו למדה"י באו ואמרו לו מתה אשתך ונשא את אחותה ואח"כ באת אשתו מותרת לחזור לו

מקקרא משום דמרחמת ליה מינה ולמי מגו משום דמרחמת ליה מינה מונעת מלדקדק שפיר ומע"ג דלייקא שפיר מ"מ היא גופה לא מהימנא לומר מת בנה ומחר כך מת בעלה שלא תתמיהו רבנן שלא תפיקוה ממזקת מיסור נמיתת בעלה ידי דיוק שלה משום עגונא שלא תפיקוה ממזקת מיסור ליכס לא רצו להמיתה על ידי עד אחד (ג): **כי תיבעי לך יבמה לעלמא.** דהמס מיכא למימר טפי דלא דייקא שפיר משום דסניא ליה מע"ג דמשום דמרחמת ליה לא שכקה מלמידק משום דסניא ליה שכקה טפי שגדולה שמחת השוגאות מאהבת החוכנות ושכיח טפי דסניא ליה כדמשמע בסוף האשה שלום (לקמן דף קיז. ושם קיח:) ועוד שיומר קשה לה כשתפול לפניו כשעוגה אותו ממה שנוח כשתוכנה אותו דכשתפול לפניו כי שמח יחלוץ ואפילו יכנוס אינה שמחה כל כך כי הרבה יש לה למנוח כיוצא בו או טובים ממנו אבל אם שונאתו אינה יכולה להנשל ממנו להנשא למחר אם לא יחלוץ ועל כרחך נריכה ליתא לשנוי לה או עיקר תתענג להכי מיבעיא ליה אי עיקר טעמא הוא משום דלייקא ושכח לה דייקא שפיר ואי טעמא משום דעבידא לגיגלויי הוא מיכא למסמך אדיוקא פורתא ס"ל דייקא קתא מע"ג דסניא ליה ומ"ת ומאי קמיבעיא ליה ומסתבא דהאשה שהלכה (שם) שהיא נאמנת לומר מת בעלה ומחר כך מת בנה כיון דהמיה מהימנת כ"ם עד אחד וי"ל דהמיה מהימנת משום דחיי ליה בעינא למיחי בעדים ומיהו אי מיגו דאיכא למימר [ולא] מתה אחותי שאנשא לביתה הי ניהי דלא מהימנא הא עד אחד מהימן פי' ואיידי דתנא גבי מת יבמה שאנשא באשה תנא נמי

מת והותרה ליבמה: ס"ג **והיינו ריח הגט דפוסל בכהונה: מתני' מופרס לחזור לו.** דקדושי שניה מינן כלום והרי היא כזונה ומחר בגמ' (לקמן נה.) תותה שכיבתה תוסרתה ומין שכיבת תחותה תוסרתה: ומותר לבעלה: **סיפא תקני לו.** הא עד אחד מהימן בהמיה מי מהימן עד אחד לומר מתה תשתך ליבת אחותה: **גופא.** לא תידוק מיניה הא עד אחד מהימן דהיא גופה מיבעיא לשמועי' דלא מהימנת ואליבא דר"ע מיבעיא לך דסד"ג הואיל ואמר ר"ע יש ממזר מיבמה לשוק אחר ממזר ספק ממזר הוא וכ"ת לא דק הא מדקתני סיפא הראשון ממזר והאחרון אינו ממזר ש"מ דדוקא קתני אלא לאו חד וטעמא דאתו בי תרי אכחשוה הא לאו הכי מהימן לעולם תרי ותרי וכדאמר רב אחא בר מניומי [ו]בעדי הזמה הכא נמי בעדי הזמה א"ל רב מרדכי לרב אשי ואמרי ליה רב אחא לרב אשי ת"ש [ז]אין האשה נאמנת לומר מת יבמי שאנשא ולא מתה אחותי שאכנס לביתה היא ניהי דלא מהימנא הא עד אחד מהימן וליטעמיך אימא סיפא אין האיש נאמן לומר מת אחי שאייבם את אשתו ולא מתה אשתי שאשא את אחותה הוא ניהו דלא מהימן הא עד אחד מהימן בשלמא גבי אשה משום עיגונא אקילו בה רבנן אלא גבי איש מאי איכא למימר אלא כי איצטריך לר"ע איצטריך סד"א הואיל וא"ר עקיבא יש ממזר מחייבי לאוין אימא חיישא אקלקולא [ח] דזרעא ודייקא קמ"ל [ז]דאקלקולא דידה חיישא אקלקולא דזרעא לא חיישא) רבא אמר [י]עד אחד נאמן ביבמה מק"ו [ז]לאיסור כרת התרת לאיסור לאו לא כל שכן א"ל ההוא מרבנן לרבא היא עצמה תוכיח דלאיסור כרת התרת לאיסור לאו לא התרת ואלא איהי מ"ט לא מהימנא דכיון דזימנין דסניא ליה לא דייקא אחד נמי דכיון דזימנין דסניא ליה לא דייקא ומינסבא: זה מדרש דרש רבי אלעזר בן מתיא וכו': [כ]אמר רב יהודה אמר רב הוה ליה לר' אלעזר למדרש ביה מרגניתא ודרש ביה חספא מאי מרגניתא [ו]דתניא [ל]ואשה גרושה מאישה [ב]אפילו לא נתגרשה אלא מאישה פסולה לכהונה והיינו ריח הגט דפוסל בכהונה: **מתני'** [ג]מי שהלכה אשתו למדה"י באו ואמרו לו מתה אשתך ונשא את אחותה ואח"כ באת אשתו מותרת לחזור לו

כי שמעה נמי דמת בן סמכא עילויי ומיקלקלא ומפילו מהימן כאן עד דהנך תרתי נעי מיכא למיכא למיבעי לקמן עד אחד בקטטה ועד אחד במלחמה דליכא למימר דהכא דייקא טפי מהתם והתם נמי הכי נעי מי עיקר טעמא משום דזייקא ומעינן דיוקא רבה מו עיקר טעמא משום דעבידא לגיגלויי ולהכי סמכינן אדיוקא זוטא כי הנהו:

וליטעמיך סיפא דקתני **אין האיש נאמן בו'.** ומ"ת ל"ל למידק מסיפא מגופה הוה ליה לאקשויי היכך עד אחד נאמן לומר מתה אחותה שתכנס לביתה דמאי עיגונא שייך התם דמי לא מינסבא להאי מינסבא לאחרינא ומאחר ר"י דהוי מלי לדחויי גבי תסא שייך לומר עיגונא לפילו בכי הא גוונא דשמא לא תמצא אחר כמותו אבל מתה אחותה הוא גוונא דשמא לא שיתאנה ומ"ת מ"מ יכול לדקדק דע"כ לא מהימן עד אחד במתה אחותה שתכנס לביתה ולפילו שייך בה משום גברא קמתי הא עד כדמשמע ליעגנא ומ"ת מ"מ יכול לדקדק דע"כ לא מהימן עד אחד נאמן לומר מתה אחותה שתכנס לביתה ולפילו שייך בה עיגונא להם לא דייקא הכא כיון דליכא חומר בקופה ולפי מה שפירשתי לעיל (דף נג: ד"ה עד) דניחס מורגלות לדקדק ניחא: **לרבי עקיבא איצטריך.** לרבנן לא מיצטריך דע"ג דהוי ממזר מדרבנן כדפי' לעיל (דף נב: ד"ה אבל): **לאיסור כרת התרת.** פי"י דעד אחד נאמן לומר מת בעלה שתתייבם ולא אמר דלא דייקא משום דמרחמת ליה לאיסור לאו לא כ"ס דלא מהימנן משום דסניא ליה לא דייקא מכל מה שפירש בקונטרס לאיסור כרת מת בעלין תנשא אין נראה לר"י דהתם ליכא טעמא למימר דלא מהימנא לומר דמיחזי כי מתי מתה ומפתחום וכו' ומהלי ס' לו גירסת מחכת בכאן.

חיישינן אקלקולא דזרעה דדייקא ומנסבא קמ"ל אקלקולא דידה חיישא אקלקולא דזרעה לא חיישא

מסורת הש"ס

ו) קדושין סו., ב) לקמן קיח:, ג) ס"ל אין זה, ד) [ועיל נב. [לקמן קח:]], ה) [גי' רי"ף ורא"ש אמר רבי], ו) ועיל נב. ניטין פב:, ז) [לקמן נא:], ח) ער' ברא"ש כאן סי' ד',

תורה אור השלם

1. אִשָּׁה זֹנָה וְחֲלָלָה לֹא יִקָּחוּ וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מֵאִישָׁהּ לֹא יִקָּחוּ כִּי קָדֹשׁ הוּא לֵאלֹהָיו:
ויקרא כא ז

הגהות הב"ח

(א) גמ' מיבעי לקלקולא ולישנא קלקול כל"ל ומיבעי לזרעא נמחק: (ב) תוס' ד"ה כי מיבעי ול"ה כי מיבעי לך למשלי יבמה הד"ת:

תום' חד מקמאי

היה אלא דייקא ומינסבא הלכך גבי עד אחד אפי' קיימא בחזקת יבמה לשוק כגון שהלכה היא ובנה ובעלה למ"ה ואמר עד א' מת בנה ואח"כ בעלה תתיבם. כי תיבעי לך למישרא יבמה לעלמא מ"ט דעד אחד משום דמילתא דעבידא לאיגלויי לא משקר הכא נמי לא משקר או דלמא טעמא דעד אחד משום דדייקא ומנסבא והכא כיון דזמנין דסנייא ליה לא דייקא ומנסבא ואע"ג דעד אחד אינו נאמן לומר מתה אשתו שישא את אחותה ואע"ג דמילתא דעבידא לאגלויי הוא ה"ק טעמא דעד אחד משום מלתא דעבידא לאיגלויי הוא דלא משקר ומשום עיגונא הקילו בה רבנן הכא נמי לא משקר. א"ל רב ששת תניתוה אמרו לה מת בעלה ואח"כ מת בנה ונשאת ואחר כך א"ל חלוף הדברים תצא והולד ממזר מראשון ומאחרון ה"ד אילימא תרי ותרי מאי חזית דסמכת אהני סמוך אהני ועוד ממזר ספק ממזר הוא וכ"ת לא דק סיפא הראשון ממזר והאחרון אינו ממזר ש"מ דדוקא קתני אלא לאו חד וטעמא דאתו בי תרי אכחשוה הא לאו הכי מהימן לעולם תרי ותרי וכדאמר רב אחא בר מניומי בעדי הזמה הכא נמי בעדי הזמה א"ל רב מרדכי לרב אשי ואמרי ליה רב אחא לרב אשי ת"ש אין האשה נאמנת לומר מת יבמי שאנשא ולא מתה אחותי שאכנס לביתה היא ניהי דלא מהימנא הא עד אחד מהימן וליטעמיך אימא סיפא אין האיש נאמן לומר מת אחי שאייבם את אשתו ולא מתה אשתי שאשא את אחותה הוא ניהו דלא מהימן הא עד אחד מהימן בשלמא גבי אשה משום עיגונא אקילו בה רבנן אלא גבי איש מאי איכא למימר אלא כי איצטריך לר"ע איצטריך סד"א הואיל וא"ר עקיבא יש ממזר מחייבי לאוין אימא חיישא אקלקולא דזרעה דדייקא ומנסבא קמ"ל אקלקולא דידה חיישא אקלקולא דזרעה לא חיישא דאיכא בבא נמי קתני רישא דא"ל מת בעלה ואח"כ בנה ונשאת דומיא דסיפא דא"ל מת בנה ואח"כ בעלה וכי היכי דסיפא דנתייבמה מהימנא בכל ענין אפי' לא שמעו במיתת הבעל והבן אלא ע"פ אשה [ה"נ ברישא מהימנא בכל ענין] זה התירוץ קבלתי מאבא מורי ע"ה והוא כתוב בס' המאור. א"ל רב [מרדכי] לרב אשי ת"ש אין אשה נאמנת לומר מת יבמי שאנשא [ולא] מתה אחותי שאכנס לביתה הי ניהי דלא מהימנא הא עד אחד מהימן פי' ואיידי דתנא גבי מת יבמה שאנשא באשה תנא נמי במיתת אחותה באשה אע"ג דמילתא דפשיטא היא דעד אחד לא מהימן שאכנס לביתה ולטעמיך סיפא דקתני אין האיש נאמן לומר מת אחי שאייבם אשתו ולא נאמן לומר מתה אשתו שישא אחותה איהו דלא מהימן הא עד אחד מהימן בשלמא גבי אשה משום עגונא הקילו בה רבנן אלא איש מאי איכא למימר דמשום דחיי ליה בעינא למיחי בעדים ומיהו אי מיגו דאיכא למימר [ולא] מתה אחותי שאכנס לביתה הי ניהי דלא מהימנא הא עד אחד מהימן פי' ואיידי דתנא גבי מת יבמה שאנשא באשה תנא נמי במיתת אחותה באשה אע"ג דמילתא דפשיטא היא דעד אחד לא מהימן שאכנס לביתה ולטעמיך סיפא דקתני אין האיש נאמן לומר מת אחי שאייבם את